

חבורה בשלח

לע"נ אבי מורי אהרן בן מרדכי ואימי חומתי סולטנא בת שלמה ואסתר
לעילוי נשמתן של אהרן בן משה ורעייתו פרלה בת עמרם
לע"נ לוסית בת סוליקא - לע"נ דוד בן י-הודה - לע"נ מימון בן שמטוב

La vexation

פני חבירו ברבים, כאילו שופך דמים. אמר ליה: שפיר קא אמרת, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואיתי חזירא. אמר ליה אביי לרב דימי: במערבא במאי זחירי? אמר ליה: באחוורי אפי, דאמר רבי חנינא: הכל יורדין לגיהנם, חוץ משלשה. הכל סלקא דעתך? אלא אימא: כל היורדין לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדין ואין עולין. ואלו הן: הבא על אשת איש, והמלכין פני חבירו ברבים, והמכנה שם רע לחבירו. מכנה היינו מלכין? אף על גב דדש ביה בשמיה.

בבא מציעא דף נט.

אמר רב חננא בריה דרב אידי: מאי דכתיב "ולא תונו איש את עמיתו"? עם שאתך בתורה ובמצוות, אל תוניהו. אמר רב: לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה, אונאתה קרובה.

שולחן ערוך חושן משפט סימן רכ"ח

אסור להונות בדברים ולגנוב דעת הבריות...

א כשם שאונאה במקח וממכר כך אונאה בדברים וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון זה בגופו וזה בממונו והצועק על אונאת דברים נענה מיד: הגה ו"א דאין מצווין על אונאת דברים אלא ליראי השם (נ"י פרק הזהב) ומי שמאנה את עצמו מותר להוניהו (שם בשם המדרש):

ב צריך לזהר ביותר באונאת הגר בין בגופו בין בממונו לפי שהזהר עליו בכמה מקומות:

ג צריך לזהר באונאת אשתו לפי שדמעת מצויה:

ד כיצד הוא אונאת דברים לא יאמר בכמה אתה רוצה ליתן חפץ זה והוא אינו רוצה לקנותו היו חמרים מבקשים לקנות תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלוני והוא יודע שאין לו למכור אם היה חבירו בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשי אבותיך אם היו יסורין באים עליו לא יאמר לו כדרך שאמרו חביריו לאיוב הלא יראתך כסלתך זכר נא מי הוא נקי אבד אם נשאלה שאלה על דבר חכמה לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה מה תשיב בדבר זה וכן כל כיוצא בדברים אלו:

ה יזהר שלא לכנות שם רע לחבירו אע"פ שהוא רגיל באותו כנוי אם כוונתו לביישו אסור:

ויקרא כ"ה - י"ז

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

בבא מציעא דף נח:

מתני' כשם שאונאה במקח וממכר, כך אונאה בדברים. לא יאמר לו: בכמה חפץ זה? והוא אינו רוצה ליקח. אם היה בעל תשובה, לא יאמר לו: זכור מעשיך הראשונים. אם הוא בן גרים, לא יאמר לו: זכור מעשה אבותיך, שנאמר: "וְיָגֵר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ". גמ' תנו רבנן: "לא תונו איש את עמיתו" – באונאת דברים הכתוב מדבר. אתה אומר באונאת דברים, או אינו אלא באונאת ממון? כשהוא אומר "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך", הרי אונאת ממון אמור! הא מה אני מקיים "לא תונו איש את עמיתו"? באונאת דברים. הא כיצד? אם היה בעל תשובה, אל יאמר לו: "זכור מעשיך הראשונים". אם היה בן גרים, אל יאמר לו: "זכור מעשה אבותיך". אם היה גר ובא ללמוד תורה, אל יאמר לו: "פה שאכל גבילות וטריפות, שקצים ורמשים, בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה"? אם היו יסורין באין עליו, אם היו חללים באין עליו, או שהיה מקבר את בניו, אל יאמר לו בדרך שאמרו לו חביריו לאיוב: "הלא יראתך כסלתך תקותך ותם דרכיך. זכר נא מי הוא נקי אבד". אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו, לא יאמר להם: "לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה", ויודע בו שלא מכר מעולם. רבי יהודה אומר: אף לא יתלה עיניו על המקח, בשעה שאין לו דמים, שהרי הדבר מסור ללב, וכל דבר המסור ללב נאמר בו "ויראת מאלהיך". אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו "ויראת מאלהיך", וזה לא נאמר בו "ויראת מאלהיך". ורבי אלעזר אומר: זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אמר: זה ניתן להישבון, וזה לא ניתן להישבון. תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: כל המלכין